

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

כו.

עין משפט נר מצוה

קצו א מיי פ"ז מהל' מעשר שני וטעם רבעי ה"ל:
קצו ב א מיי פ"ז מהל' מקואות ה"ל ויה"א סגם עשין רמח טוש"ע י"ד ט"י לא סעף כג:
קצו ד מיי פ"ז מהל' טומאת אולתין הלכה כד:

שיטה מקובצת

אן על שלא החמין פוסל את המקוה ואינו נקח. ג"ב ג"א בקצת פירושים פוסל את המקוה ולגבי מעשר נמי הואיל וחזונו וטעמו מ"א אינו נקח בכסף וכו': ב משום דיש להם מראה מים והכא נמי: ג הואיל דאיכא שלשה לוגים במראה מים פסלי: ד זה זה משום דדלמא זה סופו להחמין: ט שאפי' רבנן יאמרו זה הלשון:

רבינו גרשום

רבא אמר הא מני ר' יוחנן היא. כלומר הא מני דהתן עד שלא החמין אינו נקח בכסף מעשר ר' יוחנן בן גוריון שהולך אחר המראה התן שלשת לוגין מים וכו': קורטוב מיה קטנה ומראיהו כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו כלומר משום דמראיהו כמראה יין ויין אינו פוסל את המקוה. שלשת לוגין חסר קורטוב שנפלו לתוכו קורטוב חלב ומראיהו כמראה מים ונפלו למקוה לא פסלוהו כלומר כיון דלא הוה טן המים ג' לוגין שלימים א"פ שמהא כמראה מים לא פסלוהו: ר' יוחנן אומר הכל הולך אחר המראה כיון שמראיהו כמראה אוליין. הכא נמי בתמד יוחנן בן גוריון בחר חזונו וכיון דלא החמין טעם חזונו מים נינהו: ומה דאמר רב נתנור ור' יוסי ברי' חנינא כשהחמין מחלוקת (זו) פליגי דר' אלעזר: שאין מפרשים עליו. כלומר מן מעשר של יין על התמד שעדיין לא החמין הכל אס כן החמין והכל מורדים מטענה זו אפי' ר' יהודה דמחייב אפי' שלא החמין. קסבר בלא החמין מחלוקת דר' יהודה רבנן ומה דמחייב ר' יהודה לא מחייב אלא מיניה וביה כלומר להפריש עליו מעשר מתמד עצמו שעדיין לא החמין אבל מתמד אחר אין מפרשים עליו שמה אתי לאפרושי מן הפטור על

בשהחמין מחלוקת. לאו דוקא בשהחמין אלא כיון שסופו להחמין אע"ג דלא החמין כדאמר בסמוך וזולתי יין חשיב לר' יהודה מדנקח בכסף מעשר ואפילו יש צו ג' לוגין מים מלבד היין אינו פוסל את המקוה (ב) כי היכי דנחשבינן המים כפרי להיות נקחים בכסף מעשר לענין מקוה נמי נחשבים כפרי ולא פסלי ליה ואין לומר הא דנקמין משום דהוה קננן שנקח אגז היין (ג) לא דמי דעל ידי הקנן משומר היין אכל בזמנים שבתמד אין נקמין אלא משום דחשיב כיון לפי שיש צו ג' טעם כמו יין מנוג ואפילו למאן דתנא חסר קורטוב ברישא במשנה דמיימי בסמוך הא שלש לוגין של מים פסלי ליה לא דמי דהתם ליכא טעמא דחמרא אלא חזונו לא נלד ולא חיישין בחזונו כיון דליכא טעמא אכל הכא ה"ל דאיכא טעמא חמרא מוגז חקרי והיכא דלא החמין חשיב ליה כודאי מים מדפוסלין את המקוה דספק מים שאובין למקוה כשר: ו**מתני'** רבי יהודה היא.

והא דלא מוקי פלוגמיהו בשלא החמין ומתנימין כרבנן משום דאף רבי יהודה היה פוטר בלא החמין: **דלמא א'** שבקיה הוה מחמין. לאו שאין נקמין בכסף מעשר פריך דצדין הוא דאין נקמין מספק אלא אפוסל את המקוה פריך דמספק אין לפסול דחנינא בתוספתא (א) מקוה שהניחו ריקן וצו ונאלו מלא כשר מפני שהוא ספק מים שאובין למקוה וכן מוכח בלמה משניות: **רבא אמר הא מני רבי יוחנן בן גוריון היא**. רבא צו לומר שאפילו שיר ממנו בכוס והחמין חשיב מים כל זמן שלש החמין לפסול את המקוה כרבי יוחנן בן גוריון דאמר שלשה לוגין מים חסר כיון דטעמא וחזונו מ"א והכא נמי טעמא וחזונו מ"א ואף ע"ג דלא דמי לגמרי דהתם חזונו חסר אין סופו להיות צו טעם חלב וסם לא היה נקח בכסף מעשר אלא הכא סופו שיהיה צו טעם יין כשהחמין והמים ע"מם נחשבים יין להיות נקחים בכסף מעשר כדאמר בעירובין (דף סו: ב) בשכר לרבות מתד משיחמין מ"מ מדקבין רבא כיון דאפילו חלב ע"מם נחשב כמים להשלים שיעור שלשה לוגין לפסול את המקוה ה"ה דהכא הוה פוסל את המקוה אע"ג דסופו להחמין כיון דהשתא מיהא טעמא וחזונו מ"א: ו**מעמא** וחזונו דהא' **מ"א** נינהו. אע"פ שלש חזונו רבי יוחנן בן גוריון אלא חזונו מ"מ כ"כ שלש יאח צו טעם יין ולכן נקט רבא טעמא וחזונו דשפיטא דיין לבן שהיה דומה למים לא היה פוסל את המקוה ואפילו מנוג ג' לוגים מים והא דלא נקט רבי יוחנן בן גוריון הכל הולך אחר הטעם והמראה למאן דגרס דריש מכות (דף ג: א) חסר קורטוב דמשמע הא יש צו ג' לוגין פוסל את המקוה ואף ע"ג דמראיהו יין וצו רבי יוחנן בן גוריון לחלוק גם על רישא ולומר דאין פוסל כיון שיש צו מראה יין אע"פ שיש צו טעם מים לכך לא הזכיר טעמא אלא מראה ולמאן דלא גריס ברישא חסר קורטוב דהשתא לא קא"ר יוחנן בן גוריון אלא אסיפא נקט מראה למימר דצין ברישא צין בסיפא הולך אחר המראה כלומר כי היכי ד' דמורה ליה ברישא דאוליין אחר המראה אודי ליה נמי בסיפא דאוליין בחר טעמא ומראה: ו**פריגא** דר' אלעזר דאמר ר' אלעזר הבר' מורדים בו. וא"ת אמאי פליג הא אתי שפיר כרבי נתנור דהכי קאמר אע"ג דר' יהודה מחייב במעשר משהחמין או סופו להחמין מודה דאין מפרשים עליו מתמד אחר אלא א"כ החמין זה וזה משום ד' דלמא זה סופו להחמין זה אין סופו להחמין והוה ליה כו' וי"ל דלכך קאמר דפליגי דמשמע הלשון דמדודו צין רבנן צין רבי יהודה שאפילו רבנן ס' אמרו זה הלשון שאין מפרשים עליו ממקום אחר אלא א"כ החמין אכל החמין מפרשים ורבי נתנור דמוקי פלוגמיהו בשהחמין סבר פטרי רבנן אפי' החמין: **התמד** עד ש"א החמין משיקו במים ובהורו משהחמין אין משיקו במים. וא"ת לרבי נתנור דחשיב ליה פירי בשסופו להחמין אע"ג דלא החמין כמאן לא כרבי יהודה ולא כרבנן וי"ל (סיפא) עד שלש החמין דהכא אין סופו להחמין ששייר ממנו בכוס ולא החמין כדפרישית לעיל עד שלש החמין דמתניתין: הכא

משיקו **רבא אמר הא מני רבי יוחנן בן גוריון היא**. רבא צו לומר שאפילו שיר ממנו בכוס והחמין חשיב מים כל זמן שלש החמין לפסול את המקוה כרבי יוחנן בן גוריון דאמר שלשה לוגין מים חסר כיון דטעמא וחזונו מ"א והכא נמי טעמא וחזונו מ"א ואף ע"ג דלא דמי לגמרי דהתם חזונו חסר אין סופו להיות צו טעם חלב וסם לא היה נקח בכסף מעשר אלא הכא סופו שיהיה צו טעם יין כשהחמין והמים ע"מם נחשבים יין להיות נקחים בכסף מעשר כדאמר בעירובין (דף סו: ב) בשכר לרבות מתד משיחמין מ"מ מדקבין רבא כיון דאפילו חלב ע"מם נחשב כמים להשלים שיעור שלשה לוגין לפסול את המקוה ה"ה דהכא הוה פוסל את המקוה אע"ג דסופו להחמין כיון דהשתא מיהא טעמא וחזונו מ"א: ו**מעמא** וחזונו דהא' **מ"א** נינהו. אע"פ שלש חזונו רבי יוחנן בן גוריון אלא חזונו מ"מ כ"כ שלש יאח צו טעם יין ולכן נקט רבא טעמא וחזונו דשפיטא דיין לבן שהיה דומה למים לא היה פוסל את המקוה ואפילו מנוג ג' לוגים מים והא דלא נקט רבי יוחנן בן גוריון הכל הולך אחר הטעם והמראה למאן דגרס דריש מכות (דף ג: א) חסר קורטוב דמשמע הא יש צו ג' לוגין פוסל את המקוה ואף ע"ג דמראיהו יין וצו רבי יוחנן בן גוריון לחלוק גם על רישא ולומר דאין פוסל כיון שיש צו מראה יין אע"פ שיש צו טעם מים לכך לא הזכיר טעמא אלא מראה ולמאן דלא גריס ברישא חסר קורטוב דהשתא לא קא"ר יוחנן בן גוריון אלא אסיפא נקט מראה למימר דצין ברישא צין בסיפא הולך אחר המראה כלומר כי היכי ד' דמורה ליה ברישא דאוליין אחר המראה אודי ליה נמי בסיפא דאוליין בחר טעמא ומראה: ו**פריגא** דר' אלעזר דאמר ר' אלעזר הבר' מורדים בו. וא"ת אמאי פליג הא אתי שפיר כרבי נתנור דהכי קאמר אע"ג דר' יהודה מחייב במעשר משהחמין או סופו להחמין מודה דאין מפרשים עליו מתמד אחר אלא א"כ החמין זה וזה משום ד' דלמא זה סופו להחמין זה אין סופו להחמין והוה ליה כו' וי"ל דלכך קאמר דפליגי דמשמע הלשון דמדודו צין רבנן צין רבי יהודה שאפילו רבנן ס' אמרו זה הלשון שאין מפרשים עליו ממקום אחר אלא א"כ החמין אכל החמין מפרשים ורבי נתנור דמוקי פלוגמיהו בשהחמין סבר פטרי רבנן אפי' החמין: **התמד** עד ש"א החמין משיקו במים ובהורו משהחמין אין משיקו במים. וא"ת לרבי נתנור דחשיב ליה פירי בשסופו להחמין אע"ג דלא החמין כמאן לא כרבי יהודה ולא כרבנן וי"ל (סיפא) עד שלש החמין דהכא אין סופו להחמין ששייר ממנו בכוס ולא החמין כדפרישית לעיל עד שלש החמין דמתניתין: הכא

בשהחמין מחלוקת ומתניתין ר' יהודה וכן א"ר יוסי ברבי חנינא בשהחמין מחלוקת וא"ר נתנור אמר רבה בר אבוח תמד שלקחו בכסף מעשר ולבסוף החמין קנה מעשר מ"מ איגלאי מילתא למפרע דפירא הוא אלא מתניתין דקתני החמין אין לא החמין לא דלמא אי שבקיה הוה מחמין אמר רבה כששייר ממנו בכוס ולא החמין רבא אמר הא מני ר' יוחנן בן גוריון היא (ב) דתנן ג' לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכו קורטוב יין ומראיהו כמראה יין ונפלו למקוה לא פסלוהו יין ונפלו למקוה לא פסלוהו מים חסר קורטוב שנפל לתוכו קורטוב חלב ומראיהו כמראה מים ונפלו למקוה לא פסלוהו רבי יוחנן בן גוריון אומר הכל הולך אחר המראה לאו א"ר יוחנן בן גוריון אלא חזונו מ"א נינהו ופליגא דרבי אלעזר דא"ר אלעזר הכל מודים שאין מפרשים עליו ממקום אחר אלא א"כ החמין קסבר בלא החמין מחלוקת ועד כאן לא מחייב רבי יהודה אלא מיניה וביה אבל מעלמא לא דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור ומן הפטור על החיוב: ת"ר יהתמד עד שלא החמין

ולגבי מעשר נמי הואיל וחזוניהו וטעמא מ"א אינו נקח ורבי נתנור דלמך כרבנן דאמרי קורטוב חלב לא משלים לפסול את המקוה ואף ע"ג דחזונו דלולוהו מ"א והכא נמי אע"ג דחזוניהו מ"א הואיל ופירא הוה לא פסיל מקוה ולגבי מעשר נמי נקח: לא פסלוהו. דאע"ג דאיכא שלשה לוגין שלמים כיון דחזוניהו דחמרא לא פסלי: שלשה לוגין חסר קורטוב שנפל לתוכו קורטוב חלב. שאינו דומה את מראה המים: ומראיהו כמראה מים. כיון דליכא שיעורא במ"א לא פסלי דרבנן תרתי צעו שיעורא וחזונו: הכל הולך אחר המראה. דכי היכי דאלות ברישא בחר חזונו ואמרת לא פסלוהו סיפא נמי וזל בחר חזונו ואמרו פסלוהו: לאו א"ר יוחנן כו'. רבא הוא דמסיים לה למילתיה דאוקי מתניתין כרבי יוחנן בן גוריון: והכא נמי. דתמד עד שלש החמין ואע"פ שעמיד להחמין והשתא פירא הוא הואיל וחזוניהו מ"א פסיל מקוה ואינו נקח ורבי נתנור כרבנן דאף ע"ג דחזוניהו מ"א לא פסלי דתתייב ענין לפסול מקוה (ג) שיעורא וחזונו] ולענין מעשר נקח דאפירא קפיד רחמנא והא פירא הוא והכא לא צעו תרתי. ולגבי מהסס (ג) משום דרישא משמע דלולוהו בחר חזונו וסיפא משמע דלא אולי בחר חזונו] ונראה דצעוי דרבא חסר קורטוב תני ברישא ומשום דליכא שיעורא קאמר תנא קמא לא פסלוהו אלא שלשה לוגין שלמים אפילו מראיהו כמראה יין פסלי דרבנן לא קפדי אחזונו כלל והשתא מיתוקמא שפיר דרב נתנור (ד) דלולוהו בחר צוקוף אף ע"ג דהשתא חזונו מ"א דלמך כמ"ק דלא אולי בחר חזונו ורבא דלמך כמ"ק (ד) דלמך כרבנן) והכי אמרינן דפרק קמא דמכות (ד: א) אליבא דרבא דחסר קורטוב תנינן ברישא ות"ק לא זו אף זו קאמר ור' יוחנן בן גוריון ארישא נמי פליג ואתא למימר דאפילו שלשה לוגין שלמים ומראיהו כמראה יין לא פסלי ובסיפא אף ע"ג דליכא שלשה לוגין שלמים מים הואיל דאליבא מראה מים פסלי: ופליגא דר' אלעזר. הא דלמך רב נתנור לעיל בשהחמין מחלוקת פליגא אדר' אלעזר: **הכל מודים**. אפילו רבי יהודה: שאין מפרשים עליו ממקום אחר. מתמד אחר: אלא א"כ החמין. תמד זה שהוא צו לתקן ולהפריש עליו ממקום אחר. ומדקאמר ר' אלעזר אליבא דרבי יהודה דאין מפרשים עליו ממקום אחר מכלל דמחייב ליה רבי יהודה בלא החמין ואתא רבי אלעזר לאשמועינן דעד כאן לא מחייב ליה רבי יהודה אלא מיניה וביה אכל ממקום אחר אפילו הוא כיוצא בו שלש החמין לא שמה זה עמיד להחמין והוי פירא זה אין עמיד להחמין וקא מפרש מן הפטור על החיוב או מן החיוב על הפטור (ה) והמפריש מן הפטור על החיוב אורכל טבל שהרי אין שם מעשר חל על מעשרותיו שאינו ראוי לכך ונמצא שלש נתקן זה שהפריש עליו והמפריש מן החיוב על הפטור מאליב טבל לכהן שהרי אין שם תרומה חלה עליו כיון שזה שהוא מפרש עליו א"כ לכך נמצא שנותן לו מטבול זה החייב בתרומה ומאליבו לכהן על חנם וטבל צמיחה אף לכהן כדאמרין באלו הן הנשרפין (פג: א): משיקו

(א) מכות ג: מקואות פ"ז מ"ה, (ב) י"א רבא אמר לא צריכין לאוקמא מתני בשירי בכוס כדאוקמה רבה דאפילו בלא שיר נמי כי לא החמין ומתני דקתי ובר סי' רש"א, (ג) גירסת רש"א ורבי נתנור דלולוהו בחר צוקוף כרבנן, (ד) רש"א, (ה) רש"א, (ו) רש"א, (ז) תרומות פ"א מ"ה, (ח) עירובין ס: א, (ט) רפ"ב דמקואות, (י) קא"ר יוחנן ר"מ, (יא) י"ל דמדודו זה כו' אודי י"ל, (ב) י"ל שיעורא,

הגהות הב"ה

(א) תוס' ד"ה בשהחמין וכו' דכי היכי דנחשבינן המים:

מוסף רש"י

ומראיהו כמראה יין כו' לא פסלוהו. משום דחסרי קורטוב, אלא אי הוה משיקא שלשה לוגין שלמים ונפל לתוכו קורטוב יין ומראיהו כמראה יין פסלוהו (מכות ד: א). ומראיהו כמראה מים כו' לא פסלוהו. טעמא דסיפא נמי משום דחסר קורטוב הוה, וגבי יין נמי הוה מ"א למתני כי טעמא האו גוואז ברישא וחזוניהו חדא בלא הכי שלשת לוגין מים חסר קורטוב שנפל לתוכו קורטוב יין או חלב, צין שמראיהו כמראה מים צין שמראיהו כמראה יין לא פסלוהו. אלא כי פליגי אהו דמ"א ופ"ק את המים ממראיהו אכל ההלך אין דרכו להפוך את מראיהו (שם). הכל הולך אחר המראה. וגבי יין אפילו הוה משיקא שלשת לוגין שלמים, כיון דמראיהו כמראה יין לא פסלוהו (שם).

